Forskrift for graden Philosophiae doctor (PhD) ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) med utfyllende bestemmelser

Fastsatt av styret ved Universitetet for miljø- og biovitenskap 7. desember 2006.
Sist endret 12. juni 2008

(Utfyllende bestemmelser i kursiv, vedtatt av styret ved Universitetet for miljø- og biovitenskap 7. desember 2006. Sist endret mai 2008 - studienemnda 20.mai og forskningsnemnda 29. mai)

Kap. 1. Virkeområde

§ 1-1 Denne forskriften gjelder doktorgradsutdanningen som fører frem til graden Philosophiae doctor (PhD) ved Universitetet for miljø- og biovitenskap. Forskriften omhandler mål, ansvarsforhold, opptak, gjennomføring og avslutning av graden Philosophiae doctor (PhD).

Kap. 2. Målsetting

§ 2-1 Doktorgradsutdanningen ved UMB er en forskerutdanning som har til formål å utdanne selvstendige forskere på internasjonalt nivå i samspill med nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer.

Kap. 3. Ansvar for doktorgradsutdanningen

§ 3-1 Universitetsstyret har det overordnede ansvar for doktorgradsutdanningen ved UMB og gir selv regler for organiseringen.

§ 3-2 Studienemnda (SN) og forskningsnemnda (FON) samarbeider om og har felles ansvar for PhD-programmene ved UMB.

- SN og FON kan vedta utfyllende bestemmelser innenfor rammen av denne forskrift. Ved uenighet mellom SN og FON, avgjøres saken av universitetsstyret
- SN har overordnet ansvar for å utvikle kvalitetssikringssystemer for undervisningsdelen i doktorgradsstudiene
- FON har overordnet ansvar for å utvikle kvalitetssikringssystemer for forskningsdelen i doktorgradsstudiene

Utfyllende bestemmelser til kapittel 3
Ad 3-2 *Ansvarfordelingen mellom studienemnda og forskningsnemnda fremgår av UMBs kvalitetssikringssystem, jf. Kvalitetsområde 4: Arbeid med doktorgradsavhandlinger.*

Kap. 4. Doktorgradsutdanningens innhold

§ 4-1 Doktorgradsutdanningen omfatter:

- Et selvstendig forskningsarbeid i samarbeid med veiledere og eventuelt andre forskere
- En godkjent opplæringsdel

- Deltakelse i aktive forskermiljøer, nasjonalt og internasjonalt
- Faglig formidling som er nært relatert til doktorgradsarbeidet
- Utarbeidelse av en doktorgradsavhandling basert på forskningsarbeidet

Kap. 5. Opptak

§ 5-1 Opptak skjer fortløpende gjennom hele året. Aktuelt institutt er formell opptaksmyndighet.

§ 5-2 For å bli tatt opp som doktorgradsstudent må søkeren ha mastergrad eller tilsvarende utdanning som UMB har godkjent som grunnlag for opptak.

Søkeren skal ha en sterk faglig bakgrunn fra sitt tidligere studium. Karakterene fra høgere grads eksamener (120 stp), skal normalt være i den beste halvdel av studentpopulasjonen.

§ 5-3 Søknad om opptak skal inneholde:
- Dokumentasjon av den utdanning som skal ligge til grunn for opptaket
- Forenklet beskrivelse av prosjektet
- Forslag til veiledergruppe
- Finansieringsplan
- Opphavsrettslig avtale
- Immaterialrettslige avtaler

Søknad om opptak stiles til aktuelt institutt på fastsatt søknadsskjema innen 2 måneder etter tiltredelsesdato.

§ 5-4 Avgjørelse om opptak baseres på en samlet vurdering av søknaden.
Opptaket kan skje med forbehold om finansiering, opptakskapasitet, utarbeidelse av individuell opplæringsplan, tilleggsutdanning og immaterialrettslige avtaler. I opptaksvedtaket skal veiledere oppnevnes, ansvaret for løsningen av andre behov som er skissert i søknaden plasseres (som for eksempel arbeidsplass, innkjøp av utstyr), og avtaleperioden fastlegges med startdato og varighet. Eventuell forlengelse av avtaleperioden må relateres til rettighet som arbeidstaker eller avklares spesielt.
Opptak kan nektes dersom:
- Opphavsrettslige avtaler er til hinder for publisering og åpen disputas
- De immaterialrettslige avtaler som er inngått, er så urimelige at institusjonen ikke bør medvirke i prosjektet
- Doktorgradsstudenten har svak faglig bakgrunn

§ 5-5 Det skal utarbeides utdanningsplan og en prosjektbeskrivelse for forskningsoppgaven innen seks måneder etter opptak. Utdanningsplanen skal utarbeides i samarbeid med hovedveileder og skal inneholde:
- Prosjektbeskrivelse av forskningsoppgaven
- Fremdriftsplan for gjennomføring av forskningsdelen
- Fremdriftsplan for gjennomføring av opplæringsdelen
- Redegjørelse for nødvendig infrastruktur
- Eventuelle planer for opphold ved andre, herunder utenlandske universiteter, forskningsinstitusjoner eller virksomheter

- Publiseringsplan
- Opplysninger om eventuelle immaterialrettslige restriksjoner for å beskytte andres rettigheter

Instituttstyret godkjenner utdanningsplanen.

Kap. 6. Avtale

§ 6-1 Opptak formaliseres i form av skriftlig avtale for doktorgradsutdanningen. Avtalen inngås mellom doktorgradsstudent, veiledergruppe og det instituttet som doktorgradsstudenten er tatt opp ved, eventuelt også med eksterne institusjoner. Dersom doktorgradsstudenten er tilknyttet annen arbeidsplass skal det inngås avtale som regulerer arbeidsvilkårene, herunder tid til doktorgradsarbeidet, driftsmidler og tilgang til vitenskapelig utstyr. Avtalen skal sikre at doktorgradsstudenten deltar regelmessig i et aktivt forskermiljø og legge til rette for at forskerutdanningen skal kunne gjennomføres til avtalt tid.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 6
Ad 6-1 *Dersom det i løpet av studietiden oppstår vesentlige endringer i avtalen skal fornyet avtale utarbeides.*

Kap. 7. Doktorgradsprogrammet

§ 7-1 Doktorgradsutdanningen skal være lagt opp slik at den kan fullføres innenfor normert tidsramme på 3 års heltidsstudium. Avtaleperioden kan forlenges ved permisjoner og avtalte deltidsstudier som godkjennes av instituttet.

§ 7-2 Maksimal studietid for doktorgradsutdanningen er 8 år fra opptak til innlevering av avhandlingen til bedømmelse. Permisjoner, lengre sykefravær, pliktarbeid og godkjente deltidsstudier medregnes ikke i de 8 årene. Doktorgradsstudenten mister retten til å disputere hvis maksimal studietid overskrides.

§ 7-3 UMB skal gi alle doktorgradsstudenter tilbud om opplæring på høyt vitenskapelig nivå. Dersom UMB eller den enhet som administrerer programmet ikke selv arrangerer hele opplæringsdelen, skal forholdene legges til rette for at doktorgradsstudenten får egnet opplæring ved andre institusjoner/enheter som gir godkjent doktorgradsutdanning. I emner der det ikke foreligger egnet undervisningstilbud, kan individuelt lesepensum godkjennes som en del av opplæringsdelen.

§ 7-4 Opplæringsdelen skal inneholde emner tilsvarende 30 til 70 studiepoeng. Minst 30 studiepoeng skal ligge på 300- eller 400-nivå. Avlagt eksamen eldre enn 10 år kan normalt ikke godkjennes.

§ 7-5 For å få godkjent emner i opplæringsdelen må resultatet på emnet være B eller bedre. For emner som blir vurdert med “bestått” eller ”ikke bestått” må resultatet være “bestått”.

Opplæringsdelen skal være gjennomført og godkjent før avhandlingen innleveres.

§ 7-6 Søknad om endringer i godkjent plan for opplæringsdelen skal utarbeides i samråd med hovedveileder og godkjennes av instituttstyret.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 7
Ad 7-4 *Det enkelte institutt kan fastsette instituttspesifikke krav til antall studiepoeng i opplæringsdelen innenfor rammen på 30 – 70 studiepoeng. Slike krav skal fastsettes av instituttstyret selv.*

Ad 7-5 *For studenter som er tatt opp til PhD-studier ved UMB før 1. januar 2007, vil kravet (C eller bedre) være gjeldende som en overgangsordning fram til 1. januar 2009. Etter denne dato er det et absolutt krav for alle UMBs PhD-studenter, at resultatet på emner må være B eller bedre, for at emnet skal kunne godkjennes som et emne i opplæringsdelen.*

Doktorgradsstudenter som har oppnådd karakteren C, D, E, F eller "ikke bestått" i et emne i opplæringsdelen, kan ta ny eksamen enten i perioden for utsatt eksamen og ny prøve, eller ved neste ordinære eksamen.

Kap. 8. Tilknytning til forskermiljø

§ 8-1 Hovedveileder har i samråd med institusjonen hovedansvar for å legge til rette for at doktorgradsstudenten deltar regelmessig i et aktivt forskermiljø med seniorforskere og andre doktorgradsstudenter.

Kap. 9. Avhandlingen

§ 9-1 Avhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid av internasjonal standard og på et høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, begrepsmessig presisering, metodisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et faglig nivå som tilsier at den vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen kan bestå av flere delarbeider. Del av fellesarbeid godtas i avhandlingen.

§ 9-2 I de tilfeller hvor doktorgradstudenten ikke er eneforfatter på publikasjoner, skal doktorgradstudentens bidrag presiseres ved innlevering av doktoravhandlingen. Alle medforfattere skal i tillegg underskrive en erklæring om eget bidrag.

§ 9-3 Doktorgradstudenten skal føre opp Universitetet for miljø- og biovitenskap som adresse på publikasjoner og andre arbeider som inngår i doktorgradsarbeidet.

§ 9-4 Avhandlingen skal normalt skrives på engelsk

§ 9-5 Arbeid som har vært godtatt som grunnlag for tidligere eksamener, kan ikke antas til bedømmelse med mindre arbeidet inngår som en mindre del av avhandling som består av flere, sammenhengende arbeider.

En doktoravhandling som ikke blir godkjent, kan leveres til ny vurdering i omarbeidet form en gang. Slik ny levering kan skje først seks måneder etter at det første vedtaket ble fattet.

§ 9-6 Det kan ikke legges restriksjoner på offentliggjøring og publisering av en doktorgradsavhandling, med unntak for en på forhånd avtalt utsettelse av datoen for offentliggjøring/publisering. Slik utsettelse kan skje når doktorgradsutdanningen helt eller delvis er finansiert av en ekstern part, for at den eksterne part skal kunne ta stilling til patentering/kommersialisering. Ekstern part kan ikke stille vilkår om at hele eller deler av doktorgradsavhandlingen ikke skal kunne offentliggjøres eller publiseres.

§ 9-7 Doktorgradsstudentens rettigheter til bruk av egne resultater, utnyttelse av patenterbare oppfinnelser, opphavsrettigheter m.m., er regulert av Arbeidstakeroppfinnerloven og UMBs egne regler om ansattes rettigheter.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 9
Ad 9-3 *Doktorgradsavhandlingen skal ha UMBs offisielle forside. Alle foredrag, artikler, publikasjoner, presentasjoner, posters og lignende som inngår i arbeidet skal ha UMB som utdanningsinstitusjon.*

Kap. 10. Veiledning

§ 10-1 Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning. Det skal være en veiledergruppe bestående av flere forskere. Doktorgradsstudenten skal ha jevnlig kontakt med sine veiledere og inngå i et aktivt forskningsmiljø.

§ 10-2 Veiledere skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.

Fra veiledergruppen skal det oppnevnes en hovedveileder med primært ansvar for den faglige oppfølging av doktorgradsstudenten. Hovedveileder skal være ansatt ved UMB.

§ 10-3 Både doktorgradsstudent og veiledere plikter å rapportere i samsvar med de regler universitetsstyret har fastsatt, jf § 11.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 10
Ad 10-1 *Med en veiledergruppe menes to eller flere veiledere. Minst to av disse må være tilknyttet UMB. Det vises til kvalitetssikringsrutiner under "Arbeid med doktorgradsavhandlinger" i UMBs kvalitetssikringssystem. Antall timer veiledning er 100 t/år i den effektive studietiden, totalt 300 timer gjennom utdanningsperioden.*

Ansvarlig institutt har ansvaret for straks å utpeke ny(e) veileder(e) ved langvarig sykdom, permisjon e.l.

Kap. 11. Kvalitetssikring og rapportering

§ 11-1 UMB skal ha et system for kvalitetssikring av doktorgradsopplæringen. Systemet skal omfatte tiltak for å avdekke manglende progresjon i avhandlingsarbeidet og mangler ved veiledningen, samt rutiner for å følge opp avdekkede mangler.

§ 11-2 En del av kvalitetssikringen av doktorgradsopplæringen skal være 3 faste seminarer i opplæringsperioden, et start-, et midtveis- og et sluttseminar. Det vises til "Arbeid med doktorgradsavhandlinger" i UMBs kvalitetssikringssystem.

Kap. 12. Terminering av avtale

§ 12-1 Ved vesentlig mislighold, så som manglende progresjon over tid, brudd på etiske regler og vesentlige endringer i forskningsprosjektet, kan universitetsstyret beslutte at en doktorgradsstudent må avslutte doktorgradsopplæringen før den er fullført.

Kap. 13. Bedømmelse

§ 13-1 Doktorgraden tildeles på grunnlag av:
- Godkjent gjennomføring av opplæringsdelen
- Godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- Godkjent vitenskapelig avhandling
- Godkjent forsvar i en offentlig disputas

Kap. 14. Oppnevning av bedømmelseskomité

§ 14-1 Instituttet foreslår bedømmelseskomité. Forslaget skal begrunnes og bør vise til hvordan komiteen samlet sett dekker avhandlingens fagfelt. Doktoranden skal ha anledning til å gi skriftlig merknader til komiteens sammensetning før det oversendes universitetsstyret. Oppnevnte veiledere og eller medforfattere, kan ikke være medlem av bedømmelseskomiteen.

§ 14-2 Til å bedømme avhandlingen oppnevner universitetsstyret en sakkyndig bedømmelseskomité på minst tre medlemmer. Komiteen skal settes sammen slik at:
- Begge kjønn, såfremt mulig, er representert
- To av medlemmene er uten tilknytning til Universitetet for miljø- og biovitenskap, hvorav minst et av medlemmene bør komme fra en anerkjent utenlandsk institusjon
- ett av medlemmene skal være tilsatt ved UMB i fast stilling, og er også komiteens administrator
- alle medlemmene har doktorgrad

Utfyllende bestemmelser til kapittel 14
Ad 14-2 *Rektor oppnevner en sakkyndig bedømmelseskomité etter fullmakt fra universitetsstyret. Ved eventuelle endringer av komiteens sammensetning, eksempelvis*

langvarig sykdom eller permisjon, utpeker rektor straks et nytt medlem til bedømmelseskomiteen.

Kap. 15. Innlevering

§ 15-1 Søknad om å få avhandlingen bedømt rettes til studieavdelingen ved UMB for registrering. Med søknaden skal det følge 5 sammenheftede eller innbundne eksemplarer av avhandlingen. Sammen med søknaden skal det foreligge dokumentasjon for at opplæringsdelen er fullført og godkjent. Erklæring fra evt. medforfattere skal også foreligge.

§ 15-2 Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til å forsvares for doktorgraden. Doktorgradstudenten har kun anledning til å foreta rettelser av formell art etter innlevering, forutsatt at doktorgradstudenten sender en oppgave over samtlige rettinger som er foretatt i det innleverte arbeid. Oversikten leveres komiteen senest en uke før disputasen.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 15
Ad 15-1 *Av de 5 eksemplarene som skal følge søknaden, skal instituttet sende tre eksemplarer til bedømmelseskomiteens medlemmer, og to eksemplar til studieavdelingen (ett av disse videresendes til biblioteket ved UMB).*

Kap. 16. Komiteens arbeid

§ 16-1 Komiteen avgir innstilling om hvorvidt arbeidet er verdig til å forsvares for doktorgraden. Innstilling og eventuelle dissenser skal begrunnes.

§ 16-2 Bedømmelseskomiteens innstilling forelegges doktorgradsstudenten, som gis frist på 10 virkedager til å fremme skriftlige merknader til innstillingen. Hvis doktorgradsstudenten ikke ønsker å fremme skriftlige merknader, underrettes komiteen snarest om dette.

§ 16-3 Hovedveileder kan innkalles til møter i bedømmelseskomiteen for å gjøre rede for veiledningen og arbeidet med avhandlingen.

§ 16-4 Komiteen kan kreve doktorgradsstudentens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon fremlagt.

§ 16-5 Komiteens innstilling skal foreligge innen tre måneder etter at komiteen har mottatt avhandlingen. Tillater komiteen omarbeiding av avhandlingen, løper ny frist fra den datoen avhandlingen leveres på nytt.

Kap. 17. Omarbeiding for ny bedømmelse

§ 17-1 En avhandling som ikke godkjennes for disputas, kan likevel anbefales innlevert i omarbeidet versjon for ny bedømmelse, dersom komiteen mener at en omarbeiding vil kunne gi tilfredsstillende resultat innen rammen av ca. seks måneders arbeidsinnsats.

§ 17-2 En doktoravhandling som ikke blir godkjent, kan leveres til ny vurdering i omarbeidet form en gang. Slik ny levering kan skje først seks måneder etter at det første vedtaket ble fattet, jf. § 9-5 og § 21-6.

§ 17-3 Avhandlingen skal, med mindre særlige grunner taler mot dette, bedømmes av opprinnelig komité.

Kap. 18. Komiteens innstilling og behandling av innstillingen

§ 18-1 En enstemmig komitéinnstilling skal tas til følge, og doktoranden kan da forsvare avhandlingen.

§ 18-2 Dersom det foreligger dissens i komiteen, kan universitetsstyret:

- Uten ytterligere bedømmelse fatte vedtak i saken
- Søke nærmere avklaring fra bedømmelseskomiteen
- Oppnevne to nye sakkyndige som avgir individuelle uttalelser om avhandlingen
- Vedta at de to nye sakkyndige skal inngå i en utvidet bedømmelseskomité

Doktorandens merknader vedlegges. Etter dette fatter universitetsstyret vedtak i saken på grunnlag av innstillingen og de innhentede uttalelser.

Kap. 19. Offentliggjøring av avhandlingen

§ 19-1 Dersom avhandlingen godkjennes til disputas, leveres:

- Ytterligere 11 eksemplarer av avhandlingen
- Et kortfattet sammendrag i elektronisk form til bruk som pressemelding
- Et sammendrag av avhandlingen på norsk og engelsk
- Utfylt Agreement form Dissertation abstracts International (Section C)

§ 19-2 Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig ved Universitetsbiblioteket for miljø- og biovitenskap senest to uker før disputasen avholdes.

Kap. 20. Prøveforelesning

§ 20-1 Doktoranden skal holde en prøveforelesning over oppgitt emne etter at avhandlingen er innlevert og godkjent. Emne for prøveforelesning fastsettes av bedømmelseskomiteen og kunngjøres for doktoranden 10 virkedager før forelesningen.

§ 20-2 Prøveforelesningen skal godkjennes av bedømmelseskomiteen. Når prøveforelesningen er avholdt og godkjent, skal doktorgradsstudenten forsvare avhandlingen i offentlig disputas.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 20
Ad 20-1 *Prøveforelesningen bør være på masternivå når det gjelder dybde, eksempler fra primærpublikasjoner m.m. Forelesningens lengde skal være på 45 minutter.*

Kap. 21. Forsvar av avhandlingen

§ 21-1 Tid og sted for disputasen skal offentliggjøres minimum 10 virkedager før disputas sammen med opplysninger om hvordan avhandlingen er offentliggjort.

§ 21-2 Disputasen skjer normalt på engelsk.

§ 21-3 Det skal normalt være to ordinære opponenter. De to opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomiteen.

§ 21-4 Disputasen ledes av instituttleder eller den denne bemyndiger. Den som leder disputasen, gjør kort rede for innleveringen og bedømmelsen av avhandlingen og for prøveforelesningen. Deretter gjør doktoranden rede for hensikten med og resultatet av den vitenskapelige undersøkelsen. Førsteopponent innleder diskusjonen, og andreopponent avslutter disputasen.

Øvrige tilstedeværende som ønsker å opponere ex auditorio, må under disputasen gi melding om dette til disputasens leder innen det tidspunkt som denne fastsetter.

§ 21-5 Etter disputasen sender bedømmelseskomiteen innberetning til universitetsstyret, der den gjør rede for hvordan den har vurdert forsvaret av avhandlingen. Beretningen skal inneholde:

- Komiteens vurdering av avhandlingen
- Komiteens vurdering av forsvaret
- Komiteens vurdering av prøveforelesningen
- Komiteens vurdering av avhandlingens nivå i internasjonal sammenheng
- Rapport om instituttgodkjenning av opplæringsdel

Innberetningen skal konkludere med om disputasen er godkjent/ikke godkjent.

§ 21-6 Hvis disputasen ikke godkjennes, kan ny disputas avlegges **tidligst etter 6 måneder**. Så vidt mulig skal ny disputas vurderes av den opprinnelige bedømmelseskomiteen.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 21
Ad 21-5 *Det vises til elektronisk skjema for melding fra bedømmelseskomité på UMBs internettsider.*

Kap. 22. Tildeling av graden og vitnemål

§ 22-1 Når universitetsstyret har godkjent opplæring, avhandling, prøveforelesning og disputas, tildeles doktoranden graden philosophiae doctor av UMBs universitetsstyre.

§ 22-2 Vitnemål utferdiges fortløpende. Vitnemål skal inneholde opplysninger om tittelen på avhandlingen, tema for prøveforelesning, emner i opplæringsdelen og veiledere.

I tillegg får doktoren et doktorgradsdiplom som underskrives av rektor.

Kap. 23. Klage

§ 23-1 Avslag på søknad om opptak etter § 5 kan påklages etter reglene i Forvaltningslovens §§ 28 flg. Grunngitt klage sendes til UMB. Blir avslaget opprettholdt, sendes klagen til UMBs klagenemnd til avgjørelse.

§ 23-2 Ved klage på avslag på søknad om godkjenning av kurs eller andre deler av opplæringsprogrammet, gjelder § 12 nr. 1 i Forvaltningsloven. Ved klage over sensur ved særskilt eksamen eller prøver, gjelder likevel Lov om universiteter og høgskoler.

§ 23-3 Underkjenning av avhandling, prøveforelesning eller forsvar kan påklages etter reglene i Forvaltningslovens § 28 flg. Grunngitt klage sendes UMB. UMB kan prøve alle sider ved det påklagede vedtak.

Utfyllende bestemmelser til kapittel 23
Ad 23 *Klage skal sendes til det organ ved UMB som har fattet vedtak i saken som første instans. Det organ som mottar klagen skal behandle innkommet klage. Dersom vedtaket opprettholdes sendes klagen videre til høgere klageinstans.*

Kap. 24. Sluttbestemmelser

§ 24-1 Ikrafttredelse
Forskriften trer i kraft f.o.m. 1. januar 2007.

§ 24-2 Rektor kan i spesielle tilfeller dispensere fra disse bestemmelser. Rektor rapporterer eventuelle dispensasjoner til styret.